

SPOMINSKI DNEVI

Na današnji dan leta 1942 sta bili ustanovljeni Gabčeva in Čanjerjeva brigada.

TRŽAŠKI DNEVNIK

DELOVANJE KOMISIJE ZA DODELJEVANJE LJUDSKIH STANOVANJ

ZA 8569 VLOŽENIH PROŠENJ na razpolago samo 169 stanovanj

Kljub povečani stanovanjski krizi, so italijanski funkcionarji občutno zmanjšali kredite za zidanje ljudskih stanovanj. Tabela za točkovanje

Včeraj smo v poročilu o tiskovni konferenci komisije za dodeljevanje ljudskih stanovanj napisali, kot je bilo uradno sporočeno, da je komisija do sedaj prejela 8569 prošenj za stanovanje. Za 2289 prošenj, ki so jih smatrali za najbolj nujne, so že izvedli pregled na kraju samem in so bile že katgorizirane.

Gornje številke zgovorno dokazujejo veliko stanovanjsko krizo v našem mestu. Da je ta kriza danes skoraj neresljiva nam potrjujejo podatki o novih ljudskih stanovanjih, ki so na razpolago za razdelitev. Predsednik komisije sodnik Lo Cuoco je izjavil, da bodo v 15 dneh uradno objavili dodelitev 169 novih stanovanj na Greti in v Ulici Orlandini. Ta stanovanja pridejo v poštov prošenje, ki so bile vložene najkasneje do 13. aprila 1953. Kot vidimo je na 8569 prošenj ali na 2289 nujnih primerov na razpolago, sedaj samo 169 stanovanj. Ta stanovanja bodo razdelili družinam, ki so pri ugotovitvi in oceni potrebe po stanovanju dosegle najvišje število točk. Izbrane družine ne bodo mogli takoj zasesti novega stanovanja, ker bodo morale čakati, da poteka rok 15 dnevne merobitve pritožbe glede dodelitev stanovanj.

Kljub tako veliki stanovanjski krizi so bili državni krediti za drugo poljetje za zidanje ljudskih stanovanj znizani za več kot tretjino sorazmerne s krediti določenimi v letošnjem prvem poljettu. V proračunu od 1. januarja do 30. junija je bilo nakanjeno 1.385 milijonov lir za ljudska stanovanja, stanovanja za ezel in za sklad posojila "Aldisio". V tem šestmesečju pa so nakanjali za vse skupaj 900 milijonov lir, od katerih 600 za ljudska stanovanja in za ezel (računajo, da bo najmanj 200 milijonov dodeljenih ezelom), 300 milijonov pa za sklad posojila "Aldisio". Iz teh številk je razvidno, da državne oblasti težijo k stalnemu zmanjšanju kreditov za zidanje ljudskih stanovanj ne glede na ogromne potrebe tisočer revnih družin.

Za pojasnilo postopka dodeljevanja ljudskih stanovanj in dodeljevanja točk posamezni prosljednik objavljajo naslednjo tabelo, ki jo je izdelala komisija za dodeljevanje ljudskih stanovanj:

1. Stalna rezidenca v Trstu (zadnji datum); za vsako leto 3 točke do največ 50 točk;

2. Podnjam sam za blokrana stanovanja; a) ena ali več sob s prostim vhodom; 2 točke; b) ena ali več sob brez prostega vhoda; 3 točke; c) ena ali več sob s prisilnimi prehodom; 5 točk; d) prepoved uporabe najnovejših uslug (kot v točki 13); 20 točk;

3. Sostanovanje; a) prisilno; 10 točk; b) prostovoljno med sorodniki; 3 točke; c) prostovoljno med tujimi osebami; 5 točk;

4. Izguba stanovanja v Trstu; a) popola ali velika poškoda; 30 točk; b) vojaška zasedba ali politično ter rasično preganjanje; 15 točk; c) poklic glavarja družine pod orodje; 10 točk; d) prisilna izselitev; 5 točk.

5. Sodniški izgovi v Trstu, ki niso bili izvedeni zaradi neplatanja stanarine, nemoralnosti ali nezakonite zasedbe; 5 točk letno od 1949. leta dalje.

6. Družine, ki jim grozi sodniški izgovi v Trstu (v istih pogojih, kot pod točko 5, ki ne izvajajo več podaljšanje); a) direktni stanovalci; 30 točk; b) sostanovalci (vypisani na anagrafskem uradu več kot 2 leti po objavi sodniškega izgona); 15 točk.

7. Državni uslužbeni za stalo premeščeni v Trst in ne na dolgoročni službeni misiji z družino ustanovljeno najmanj leta pred premeščitvijo po 1945. letu; 50 točk.

8. Nevarno hiša ali nevarno stanovanje; posebne točke.

9. Slabe stanovanjske razmere prve stopnje; a) kletni prostori, podzemeljski, na pol podzemlju, brez glavnega vhoda, ki jih uporabljajo za stanovanje; b) podstrešja brez oken, ki so bila uporabljena samo za skladišče; c) drugi zasilni prostori, ki imajo iste značilnosti kot gornji (senki, skladišča, barake, prostori pod stopnicami); 80 točk ter 1 točko za vsako šestmesecje, zacešni od 1. januarjem 1941.

10. Slabe stanovanjske razmere druge stopnje; a) vlažna stanovanja v pritičju; b) javna prenosička ali skupna prenosička; c) podzemeljski dvojni prostori, ki jih uporabljajo za stanovanje; d) delovni prostori, ki jih ni mogoče prečrati in ki so brez svetlobe; e) vsi prostori, ki sličijo zgornjim omenjenim prostorom; f) zasilni prostori, ki odgovarjajo značilnostim prostorov označenih v točki 9 in ki so bili prilagojeni v stanovanjske prostore; 50 točk ter 1 točko za vsako šestmesecje, zacešni od 1. januarja 1941.

11. Slabe stanovanjske razmere tretje stopnje; a) podstopnice, strela hudo pošodovani, ki se nanašajo na stanovanje prostorov, ki jih dobičajo naravnost zraka ali svetlobe; 25 točk ter 1 točko za vsako šestmesecje, zacešni od 1. januarja 1941.

12. Slabe stanovanje sestavljeno iz enega samega prostora z oknom; 15 točk; kuhinja, ki se uporablja tudi za spalno sobo 10 točk.

13. Pomanjkanje najbolj nuj-

nih uslug (pritlikin); a) voda za celotno poslopje; b) stranične; c) električna razsvetljavja; 4 točke; d) voda samo za stanovanje; e)ognjišče; f) skupnostraniče; g) uporaba nenačrtev razsvetljave ves dan; 2 točke; h) nevidan dimnik; 1 točka; i) hlapenje odtokov; 1 točka; j) razvodne vode ali vlage, ki niso stalnega značaja; 15 točk; k) nezdravljivi ašči; 35 točk; l) TBČ član družine; a) vodni sistem; m) infiltracije vode ali vlage, ki niso stalnega značaja; 15 točk; m) nezdravljivi bolniki, ki ne žijo v obihi in kuhinji, kjer stanuje prosilec; 25 točk; n) bolniki, ki jih sedanje stanovanjske razmere škodujejo in zaustrojejo boleznen; 10 točk; o) vojni invalidi ali invalidi; a) veliki invalidi; 20 točk; b) vojni invalidi I-IV razreda, invalidi, na delu 100 odst.; 15 točk; c) vojni invalidi V-VIII razreda ali invalidi na delu 12-49 odst.; 7 točk;

Pred dnevi sta prispevali v Trst, da bi se prijavila, kakor sta predhodno objavila in za to položila milijonsko kavcijo, Cesare Pozza in Fabio De Felice, obe domači in Padove, kateri sta se udeležili dovoljenje fašistične manifestacije 8. marca letos na Korzu. Kakor se vsi spominjajo je tedaj bomba, ki je eksplodirala, »zasproti sedežu Fronte za neodvisnost hudo ranila oba fašistična razgrajca, ki sta tedaj bili sredi povorcev.

Tako Pozza kakor De Felice

so morali skupno z drugimi razgrajci sprejeti v bolničko, kjer so jima morali operativi ranjene noge. Oba sta bilna po prijavljena že toliko drugih kamerativ iz Italije zavojnici, ki so jih sedanje stanovanjske razmere škodujejo in zaustrojejo boleznen; 10 točk;

16. Vojni invalidi ali invalidi

17. Vojni invalidi ali invalidi

18. Nemogoče sostanovanje

19. Razvodne vode ali vlage, ki niso stalnega značaja; 15 točk;

20. Vsi tisti, ki so nepravilno oddali stanovanje, so izključeni iz levestice za dodelitve novih ljudskih stanovanj,

RANJENA FAŠISTIČNA DEMONSTRANTA OZDRAVELA

Danes pred zavezniškim sodiščem fašistična poslanca iz Padove

Ob zadnjih volitvah v Italiji sta bila na fašistični listi izvoljena za poslanca ter upata, da jima zarodi poslanske imunitete sodišče ne bo moglo do živega

Pred dnevi sta prispevali v Trst, da bi se prijavila, kakor sta predhodno objavila in za to položila milijonsko kavcijo, Cesare Pozza in Fabio De Felice, obe domači in Padove, kateri sta se udeležili dovoljenje fašistične manifestacije 8. marca letos na Korzu. Kakor se vsi spominjajo je tedaj bomba, ki je eksplodirala, »zasproti sedežu Fronte za neodvisnost hudo ranila oba fašistična razgrajca, ki sta tedaj bili sredi povorcev.

Tako Pozza kakor De Felice so morali skupno z drugimi razgrajci sprejeti v bolničko, kjer so jima morali operativi ranjene noge. Oba sta bilna po prijavljena že toliko drugih kamerativ iz Italije zavojnici, ki so jih sedanje stanovanjske razmere škodujejo in zaustrojejo boleznen; 10 točk;

16. Vojni invalidi ali invalidi

17. Vojni invalidi ali invalidi

18. Nemogoče sostanovanje

19. Razvodne vode ali vlage, ki niso stalnega značaja; 15 točk;

20. Vsi tisti, ki so nepravilno oddali stanovanje, so izključeni iz levestice za dodelitve novih ljudskih stanovanj,

izvor: Danes pred zavezniškim sodiščem fašistična poslanca iz Padove

izvor: Danes pred zavezniškim sodiščem fašistična poslanca iz Padove

izvor: Danes pred zavezniškim sodiščem fašistična poslanca iz Padove

izvor: Danes pred zavezniškim sodiščem fašistična poslanca iz Padove

izvor: Danes pred zavezniškim sodiščem fašistična poslanca iz Padove

izvor: Danes pred zavezniškim sodiščem fašistična poslanca iz Padove

izvor: Danes pred zavezniškim sodiščem fašistična poslanca iz Padove

izvor: Danes pred zavezniškim sodiščem fašistična poslanca iz Padove

izvor: Danes pred zavezniškim sodiščem fašistična poslanca iz Padove

izvor: Danes pred zavezniškim sodiščem fašistična poslanca iz Padove

izvor: Danes pred zavezniškim sodiščem fašistična poslanca iz Padove

izvor: Danes pred zavezniškim sodiščem fašistična poslanca iz Padove

izvor: Danes pred zavezniškim sodiščem fašistična poslanca iz Padove

izvor: Danes pred zavezniškim sodiščem fašistična poslanca iz Padove

izvor: Danes pred zavezniškim sodiščem fašistična poslanca iz Padove

izvor: Danes pred zavezniškim sodiščem fašistična poslanca iz Padove

izvor: Danes pred zavezniškim sodiščem fašistična poslanca iz Padove

izvor: Danes pred zavezniškim sodiščem fašistična poslanca iz Padove

izvor: Danes pred zavezniškim sodiščem fašistična poslanca iz Padove

izvor: Danes pred zavezniškim sodiščem fašistična poslanca iz Padove

izvor: Danes pred zavezniškim sodiščem fašistična poslanca iz Padove

izvor: Danes pred zavezniškim sodiščem fašistična poslanca iz Padove

izvor: Danes pred zavezniškim sodiščem fašistična poslanca iz Padove

izvor: Danes pred zavezniškim sodiščem fašistična poslanca iz Padove

izvor: Danes pred zavezniškim sodiščem fašistična poslanca iz Padove

izvor: Danes pred zavezniškim sodiščem fašistična poslanca iz Padove

izvor: Danes pred zavezniškim sodiščem fašistična poslanca iz Padove

izvor: Danes pred zavezniškim sodiščem fašistična poslanca iz Padove

izvor: Danes pred zavezniškim sodiščem fašistična poslanca iz Padove

izvor: Danes pred zavezniškim sodiščem fašistična poslanca iz Padove

izvor: Danes pred zavezniškim sodiščem fašistična poslanca iz Padove

izvor: Danes pred zavezniškim sodiščem fašistična poslanca iz Padove

izvor: Danes pred zavezniškim sodiščem fašistična poslanca iz Padove

izvor: Danes pred zavezniškim sodiščem fašistična poslanca iz Padove

izvor: Danes pred zavezniškim sodiščem fašistična poslanca iz Padove

izvor: Danes pred zavezniškim sodiščem fašistična poslanca iz Padove

izvor: Danes pred zavezniškim sodiščem fašistična poslanca iz Padove

izvor: Danes pred zavezniškim sodiščem fašistična poslanca iz Padove

izvor: Danes pred zavezniškim sodiščem fašistična poslanca iz Padove

izvor: Danes pred zavezniškim sodiščem fašistična poslanca iz Padove

izvor: Danes pred zavezniškim sodiščem fašistična poslanca iz Padove

izvor: Danes pred zavezniškim sodiščem fašistična poslanca iz Padove

izvor: Danes pred zavezniškim sodiščem fašistična poslanca iz Padove

izvor: Danes pred zavezniškim sodiščem fašistična poslanca iz Padove

izvor: Danes pred zavezniškim sodiščem fašistična poslanca iz Padove

izvor: Danes pred zavezniškim sodiščem fašistična poslanca iz Padove

izvor: Danes pred zavezniškim sodiščem fašistična poslanca iz Padove

izvor: Danes pred zavezniškim sodiščem faš

BENEŠKI SLOVENCI V NARODNOOSVOBODILNI BORBI

NEPOZABNO SREČANJE

(Po pripovedovanju partizana Franca Črnugla - Zorka)

Po vojni 1866. leta, ko je Beneški Slovenija pripadla italijanski državi, s čimer je uporil tudi svoje dotedanje avtomenne pravice, niso imeli Slovenci te najbolj zahodne slovenske pokrajine nobene spore več, da bi očivali v ohranili svoj rod. V duhu raznoredovalne politike so jim tudi oblastniki teptali pravico za pravico v tla, dokler niso izgubili še postopek, namesto svobodno voljenih županov so jim začeli postavljati vpraševanja o županju vdane kot misijerji in kot poslednje so im celo v cerkvah prepovedali imeti v peti v slovenščini.

Razen tega sta slovenski kraljevi okraji Soče in Nadiže tlačili obupna revičina in beda, ki ju je fašistična oblast v letih 1940-1941 in 1942. Po hišah so pokrivali bokrene kothičke, v katerih je bila revna sreča kuhalna vsakodnevno polento; slenčni pridek z njiv, kokosnjukov in hlevov je imel skromno zapisan ter je za vse užmerjal izredno visoke davke.

Ta skrajna in brezupna revčina je počasi začela buditi uporne misli med ljudstvom, ki je ljubljiv v zatiranju, brez konjig in brez šot ohranilo slovensko besedo do današnjega dne.

Partizansko vodstvo na Slovenskem Primorskem se je sponzrili, prikrivati nezadovoljstvo ljudstva v teh predelih in dati znanje obliku uporni misli, ki je rila v ljudem.

Dne 25. aprila je Gregorčičeva brigada, ustavnovljena prav pred tem pozhodom, prestopila pri Kamnu nad Tolminom. Okrog 295 mrtvih je prehrel sovražnik že po prvi bitki pri Koperčevi planini, ki so zasedeli, od kod in čemu ta čudna pomoč v borbi in predskribe. Alpinci so bili fante iz Beneške Slovenije, katerim so matere, sestre in žene že uspele spröčiti, kdo in kaj so partizani in za kaj se tolčajo.

Komando italijanske vojske in fašiste je obšel preplah. Kamion z dobov obovoženo soldatstvo so ropotali v stran. Veter so jim dajala povojja, kako je treba za vsako ceno preprečiti partizanstvo v Beneški Sloveniji. Okrog 20 tisoč vojakov je v treh območjih začelo stiskati Gregorčičev in drugim, prizpravljeni na morebitni spopad s sovražnikom, stopajo borce. In vsak za sebe premisluje — kakšen bo sprejem v Beneški Sloveniji. Kako bodo opravili svojo veliko politično nalogu na tem koščku slovenskega sveta med ljudmi, ki so na značilnosti svojih partizanov slišali dan na dan le laži in kleveete iz fašističnih

Vzdušni, ki so delali na bližnjih njivah, so za hip obstali. Opreli so kolone nenavadne vojske ter na vrati in nos zvezdi v vas.

Partizani! Ko so stopili med hiše, ni bilo videti nobenega moškega. Teč. V strahu za življenje so poroklili, iz vseh hiš pa so prikajale ženske s platinami smehljajem, ponujajoč kruh.

mleko, sir in druge jestvine. Partizani se niso dosti ozirali na strah, ki so ga povzročili. Razkropili so se po hišah. Prvo besedo so vedela imeli partizani doma iz bližnjih tolminskih vasi Ljuka, Peratija, Idrije, itd. To so bili domačini v zakaj jimi človek ne bi verzel, ko govorijo, kdo so partizani in zakaj se borijo. Zraven še pljučajočo vsako stvar, ki jo rabijo za partizanski kotel in tak ali ona, ki je že zadobila malo upanja, si ne more kaj, da ne bi na prijazno vprašanje, ki je oče, brat, mož, skočila v listjanji in poliklici:

"Pridi, saj ne morejo, in ti sti iz Ljuka je tudi zraven!" V Maseri ni tisto noč nihče spal. Pesmi so odmeverale pod zvezdnato nebo, na srca pa so trkale besede partizanov in njihovih pokrajinskih Jake Avšičev. Tako so partizani iz Slovenskega Primorja na svojem ponovnem poходu v Benečijo in Rezijo naleteli na organizirano vojaško enoto, ki je čuvala magacine in razni material ter pripravila hrano za njihov sprejem.

Prvič so krenili naprej, pred njimi pa je letel ljudska glas, ki nihce. Zato je bilo v drugi beneški vasi, kamor so prišli, v Crnem vrhu, že precej drugač ter so ljudje kazali mnogo več veselja kakor pa strahu. Fantje in dekleta so jih priskakali s škafki vina in vode pred vasio in prav vse so vedeni o njih.

Cudno borbo so partizani doživelni na nadaljnji poti 16. maja. Najprej je napadel Italijani prvi bataljon brigade in sovražnik je imel 14 mrtvih. Nedaleč od ted se drugi bataljon spopadel s fašisti in skupino alpincov. Zlasti te so fašisti rinnili naprej, toda nedamno so ti sami užgali po fašistih, nato pa jo ucrili čez drin in stra, puščajoč za seboj odvrzene nahrbnike, odeje in zabojeke municije. Sele čez mnogo mesecov, po kapitulaciji Italije, so Gregorčičevi zavedeli, od kod in čemu ta čudna pomoč v borbi in predskribe. Alpinci so bili fante iz Beneške Slovenije, katerim so matere, sestre in žene že uspele spröčiti, kdo in kaj so partizani in za kaj se tolčajo.

Letošnje poletje je nekdaj predavateljje evropskih slavistov na ameriški Državni univerzi v Illinoisu, EDNA NYQUIST, obiskala domačine v domačini naših domačinov v Evropi, slika, sestnosti. Ta svoja srečanja je kažejo opisala v zanimivem potopisu, iz katerega je sledeci odsek, ki opisuje njen obisk na Svedskem.

Osem tisoč ljudi gotovo potuje vsako leto v osrednjem Svedsku, da obišče Marbacko, dom Selme Lagerlöf. Morda noben obisk doma kakega umetnika ne da obiskovane večja zadoščenja kot prava, saj z Marbacko odhaja z boljšim razumevanjem del, ki jih je napisala ta znamena svedska pisateljica.

Pritako je čisto preprosto, Greš do Karlstadu, vendar je zelo dolgo v tem požodom, prestopila pri Kamnu nad Tolminom. Okrog 295 mrtvih je prehrel sovražnik že po prvi bitki pri Koperčevi planini, ki so zasedeli, od kod in čemu ta čudna pomoč v borbi in predskribe.

Komando italijanske vojske in fašiste je obšel preplah. Kamion z dobov obovoženo soldatstvo so ropotali v stran. Veter so jim dajala povojja, kako je treba za vsako ceno preprečiti partizanstvo v Beneški Sloveniji. Okrog 20 tisoč vojakov je v treh območjih začelo stiskati Gregorčičev in drugim, prizpravljeni na morebitni spopad s sovražnikom, stopajo borce. In vsak za sebe premisluje — kakšen bo sprejem v Beneški Sloveniji. Kako bodo opravili svojo veliko politično nalogu na tem koščku slovenskega sveta med ljudmi, ki so na značilnosti svojih partizanov slišali dan na dan le laži in kleveete iz fašističnih

Vzdušni, ki so delali na bližnjih njivah, so za hip obstali. Opreli so kolone nenavadne vojske ter na vrati in nos zvezdi v vas.

Partizani! Ko so stopili med hiše, ni bilo videti nobenega moškega. Teč. V strahu za življenje so poroklili, iz vseh hiš pa so prikajale ženske s platinami smehljajem, ponujajoč kruh.

vila tla za razmah političnega dela in partizanstva po kapitulaciji. Tako je začel delovati prvi odbor OF v vasi Matajur avgusta 1943. leta, preko Brekova, ki se je razstrelila in delovna mladinska organizacija.

Ko je padla fašistična oblast, je politično delo rodilo uspehe. Okrog St. Lenarta se je zbrala prva domačinska četa partizanov pod vodstvom dr. Zdravljčiča in Jožka Ozboltja, v Reziji pa je zbral domačine okrog sebe napredem knečki Artur. Tako so partizani iz Slovenskega Primorja na svojem ponovnem poходu v Benečijo in Rezijo naleteli na organizirano vojaško enoto, ki je čuvala magacine in razni material ter pripravila hrano za njihov sprejem.

"Pridi, saj ne morejo, in ti sti iz Ljuka je tudi zraven!" V Maseri ni tisto noč nihče spal. Pesmi so odmeverale pod zvezdnato nebo, na srca pa so trkale besede partizanov in njihovih pokrajinskih Jake Avšičev. Tako so partizani na tem, kako so zadržali v zatiranju, brez ohranila s kuhinjo v raznem in v kulinarični kuhinji.

Prvič so krenili naprej, pred njimi pa je letel ljudska glas, ki nihce. Zato je bilo v drugi beneški vasi, kamor so prišli, v Crnem vrhu, že precej drugač ter so ljudje kazali mnogo več veselja kakor pa strahu. Fantje in dekleta so jih priskakali s škafki vina in vode pred vasio in prav vse so vedeni o njih.

Cudno borbo so partizani doživelni na nadaljnji poti 16. maja. Najprej je napadel Italijani prvi bataljon brigade in sovražnik je imel 14 mrtvih. Nedaleč od ted se drugi bataljon spopadel s fašisti in skupino alpincov. Zlasti te so fašisti rinnili naprej, toda nedamno so ti sami užgali po fašistih, nato pa jo ucrili čez drin in stra, puščajoč za seboj odvrzene nahrbnike, odeje in zabojeke municije. Sele čez mnogo mesecov, po kapitulaciji Italije, so Gregorčičevi zavedeli, od kod in čemu ta čudna pomoč v borbi in predskribe.

Letošnje poletje je nekdaj predavateljje evropskih slavistov na ameriški Državni univerzi v Illinoisu, EDNA NYQUIST, obiskala domačine v domačini naših domačinov v Evropi, slika, sestnosti. Ta svoja srečanja je kažejo opisala v zanimivem potopisu, iz katerega je sledeci odsek, ki opisuje njen obisk na Svedskem.

Osem tisoč ljudi gotovo potuje vsako leto v osrednjem Svedsku, da obišče Marbacko, dom Selme Lagerlöf. Morda noben obisk doma kakega umetnika ne da obiskovane večja zadoščenja kot prava, saj z Marbacko odhaja z boljšim razumevanjem del, ki jih je napisala ta znamena svedska pisateljica.

Pritako je čisto preprosto, Greš do Karlstadu, vendar je zelo dolgo v tem požodom, prestopila pri Kamnu nad Tolminom. Okrog 295 mrtvih je prehrel sovražnik že po prvi bitki pri Koperčevi planini, ki so zasedeli, od kod in čemu ta čudna pomoč v borbi in predskribe.

Komando italijanske vojske in fašiste je obšel preplah. Kamion z dobov obovoženo soldatstvo so ropotali v stran. Veter so jim dajala povojja, kako je treba za vsako ceno preprečiti partizanstvo v Beneški Sloveniji. Okrog 20 tisoč vojakov je v treh območjih začelo stiskati Gregorčičev in drugim, prizpravljeni na morebitni spopad s sovražnikom, stopajo borce. In vsak za sebe premisluje — kakšen bo sprejem v Beneški Sloveniji. Kako bodo opravili svojo veliko politično nalogu na tem koščku slovenskega sveta med ljudmi, ki so na značilnosti svojih partizanov slišali dan na dan le laži in kleveete iz fašističnih

Vzdušni, ki so delali na bližnjih njivah, so za hip obstali. Opreli so kolone nenavadne vojske ter na vrati in nos zvezdi v vas.

Partizani! Ko so stopili med hiše, ni bilo videti nobenega moškega. Teč. V strahu za življenje so poroklili, iz vseh hiš pa so prikajale ženske s platinami smehljajem, ponujajoč kruh.

vila tla za razmah političnega dela in partizanstva po kapitulaciji. Tako je začel delovati prvi odbor OF v vasi Matajur avgusta 1943. leta, preko Brekova, ki se je razstrelila in delovna mladinska organizacija.

Ko je padla fašistična oblast, je politično delo rodilo uspehe. Okrog St. Lenarta se je zbrala prva domačinska četa partizanov pod vodstvom dr. Zdravljčiča in Jožka Ozboltja, v Reziji pa je zbral domačine okrog sebe napredem knečki Artur. Tako so partizani iz Slovenskega Primorja na svojem ponovnem poходu v Benečijo in Rezijo naleteli na organizirano vojaško enoto, ki je čuvala magacine in razni material ter pripravila hrano za njihov sprejem.

"Pridi, saj ne morejo, in ti sti iz Ljuka je tudi zraven!" V Maseri ni tisto noč nihče spal. Pesmi so odmeverale pod zvezdnato nebo, na srca pa so trkale besede partizanov in njihovih pokrajinskih Jake Avšičev. Tako so partizani na tem, kako so zadržali v zatiranju, brez ohranila s kuhinjo v raznem in v kulinarični kuhinji.

Prvič so krenili naprej, pred njimi pa je letel ljudska glas, ki nihce. Zato je bilo v drugi beneški vasi, kamor so prišli, v Crnem vrhu, že precej drugač ter so ljudje kazali mnogo več veselja kakor pa strahu. Fantje in dekleta so jih priskakali s škafki vina in vode pred vasio in prav vse so vedeni o njih.

Cudno borbo so partizani doživelni na nadaljnji poti 16. maja. Najprej je napadel Italijani prvi bataljon brigade in sovražnik je imel 14 mrtvih. Nedaleč od ted se drugi bataljon spopadel s fašisti in skupino alpincov. Zlasti te so fašisti rinnili naprej, toda nedamno so ti sami užgali po fašistih, nato pa jo ucrili čez drin in stra, puščajoč za seboj odvrzene nahrbnike, odeje in zabojeke municije. Sele čez mnogo mesecov, po kapitulaciji Italije, so Gregorčičevi zavedeli, od kod in čemu ta čudna pomoč v borbi in predskribe.

Letošnje poletje je nekdaj predavateljje evropskih slavistov na ameriški Državni univerzi v Illinoisu, EDNA NYQUIST, obiskala domačine v domačini naših domačinov v Evropi, slika, sestnosti. Ta svoja srečanja je kažejo opisala v zanimivem potopisu, iz katerega je sledeci odsek, ki opisuje njen obisk na Svedskem.

Osem tisoč ljudi gotovo potuje vsako leto v osrednjem Svedsku, da obišče Marbacko, dom Selme Lagerlöf. Morda noben obisk doma kakega umetnika ne da obiskovane večja zadoščenja kot prava, saj z Marbacko odhaja z boljšim razumevanjem del, ki jih je napisala ta znamena svedska pisateljica.

Pritako je čisto preprosto, Greš do Karlstadu, vendar je zelo dolgo v tem požodom, prestopila pri Kamnu nad Tolminom. Okrog 295 mrtvih je prehrel sovražnik že po prvi bitki pri Koperčevi planini, ki so zasedeli, od kod in čemu ta čudna pomoč v borbi in predskribe.

Komando italijanske vojske in fašiste je obšel preplah. Kamion z dobov obovoženo soldatstvo so ropotali v stran. Veter so jim dajala povojja, kako je treba za vsako ceno preprečiti partizanstvo v Beneški Sloveniji. Okrog 20 tisoč vojakov je v treh območjih začelo stiskati Gregorčičev in drugim, prizpravljeni na morebitni spopad s sovražnikom, stopajo borce. In vsak za sebe premisluje — kakšen bo sprejem v Beneški Sloveniji. Kako bodo opravili svojo veliko politično nalogu na tem koščku slovenskega sveta med ljudmi, ki so na značilnosti svojih partizanov slišali dan na dan le laži in kleveete iz fašističnih

Vzdušni, ki so delali na bližnjih njivah, so za hip obstali. Opreli so kolone nenavadne vojske ter na vrati in nos zvezdi v vas.

Partizani! Ko so stopili med hiše, ni bilo videti nobenega moškega. Teč. V strahu za življenje so poroklili, iz vseh hiš pa so prikajale ženske s platinami smehljajem, ponujajoč kruh.

vila tla za razmah političnega dela in partizanstva po kapitulaciji. Tako je začel delovati prvi odbor OF v vasi Matajur avgusta 1943. leta, preko Brekova, ki se je razstrelila in delovna mladinska organizacija.

Ko je padla fašistična oblast, je politično delo rodilo uspehe. Okrog St. Lenarta se je zbrala prva domačinska četa partizanov pod vodstvom dr. Zdravljčiča in Jožka Ozboltja, v Reziji pa je zbral domačine okrog sebe napredem knečki Artur. Tako so partizani iz Slovenskega Primorja na svojem ponovnem poходu v Benečijo in Rezijo naleteli na organizirano vojaško enoto, ki je čuvala magacine in razni material ter pripravila hrano za njihov sprejem.

"Pridi, saj ne morejo, in ti sti iz Ljuka je tudi zraven!" V Maseri ni tisto noč nihče spal. Pesmi so odmeverale pod zvezdnato nebo, na srca pa so trkale besede partizanov in njihovih pokrajinskih Jake Avšičev. Tako so partizani na tem, kako so zadržali v zatiranju, brez ohranila s kuhinjo v raznem in v kulinarični kuhinji.

Prvič so krenili naprej, pred njimi pa je letel ljudska glas, ki nihce. Zato je bilo v drugi beneški vasi, kamor so prišli, v Crnem vrhu, že precej drugač ter so ljudje kazali mnogo več veselja kakor pa strahu. Fantje in dekleta so jih priskakali s škafki vina in vode pred vasio in prav vse so vedeni o njih.

Cudno borbo so partizani doživelni na nadaljnji poti 16. maja. Najprej je napadel Italijani prvi bataljon brigade in sovražnik je imel 14 mrtvih. Nedaleč od ted se drugi bataljon spopadel s fašisti in skupino alpincov. Zlasti te so fašisti rinnili naprej, toda nedamno so ti sami užgali po fašistih, nato pa jo ucrili čez drin in stra, puščajoč za seboj odvrzene nahrbnike, odeje in zabojeke municije. Sele čez mnogo mesecov, po kapitulaciji Italije, so Gregorčičevi zavedeli, od kod in čemu ta

VREME Vremenska napoved za danes:
Jasno vreme z možnostjo delnih pooblaščitev v popoldanskih urah. — Včerajšnja najvišja temperatura v Trstu je bila 26,2 stopinje; najnižja pa 18,3 stopinje.

PRIMORSKI DNEVNIK

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

ŠOLSKA VRATA SE BODO KMALU ZOPET ODPRLA

Dolžnost vseh slovenskih staršev je poslati otroke v slovenske šole

Ne smemo se ustrašiti pritiska in groženj šovinistov, ker je pravica na naši strani - Za redke izdajalce pa velja samo naš prezir

Komaj mesec dni nas loči od pričetka novega šolskega leta, ki je za vsakega otroka pravati dogodek, za prvočasa pa ne pozabljati, dan, ki mu bo ostal v spominu vse življenje.

Slovenske matere in očejetje na Goriskem ali ste preskrbeli svojemu otroku vse ono, kar je potrebno, da se bo tega dena počutil dobro in skoraj tako kot doma, pa čeprav v krogu novih tovaršev in novega skrbnika, ki ga bo počasi in varno peljal v življenje, kateremu gre šele napravi! Ali ste storili svojo narodno in človekovančino dolžnost in vpisali vašega malčka v šolo, kjer govorje njen materin jezik, kjer mu ne bo hudo in mu ne bo treba celo od sravnje povešati glavo zaradi slabega ali celo popolnega neznanja tujega jezika? To so vprašanja, namenjena vsem slovenskim staršem na Goriskem in nanje bo večina prav gotovo lahko odgovorila zadovoljno.

Najprej čim dalj zavlačevali ustanovitev slovenskih šol, zatem rovariti na vse mogoče načine proti staršem slovenskih učencev, končno skrčiti šolska pospoljstva slovenskih šol na minimum in končno zapreti slovensko šolo, to so namere italijanskih šovinistov, tisti na vrhu pa vse do onih v Gorisci.

Takim je treba pomagati, povestiti jim, da imamo zakone, ki nas branijo, čeprav so ti zakoni na žalost za oblast šli v pozaboj. Vendar jih bo oživelja naša budnost in skupna borba za dosegom onega, za kar jih bolesniči težev v ogromno trpljenju. Za vse ostale pa večina katerih je ekonomsko nedovisna, in ki so svoje naslednike poslali v italijansko šolo, ker je morda to bolj "zgospodarsko" in rentabilnejše, ni treba traktati mnoge besede, zanje zadostuje ena sama: izdajaleci!

Ob vsakem šolskem letu žal naletimo še vedno na težkoče, katerim je podvržena slovenska šola v Italiji. Se vedno, kajiblji številnim intervencijam naša šola ni ustanok, njeni učitelji in profesori so le zasečni, njena poslopja nezadostna, učni pripomočki maloštevilni in zastareli, teleoduvnice neuporabljive. Nešteto je problem slovenskih šole, ki čeprav so oblikovali v prvega slovenca, ki jih rešuje, pa ju ni. Ta čas pa delujejo šovinistični elementi, ki jih je slovenska šola v peti. Njihove metode po obliki ne morejo biti več enake fašistični, toda hujše so, ker so podtalne: rovarjanje proti ljudem, ki imajo svoje otroke v slovenskih šolah, posebno proti državnim in ostalim uslužbenecem italijanskih pod-

Na tržaški univerzi so že v

Izpiti in vpisovanje na tržaški univerzi

V kratkem se bodo na tržaški univerzi pričeli navadni italijanski izpiti za akademsko leto 1952-53. Prošnjo na kakovosteni papirju za 100 lire za pristop k izpitom, je treba oddati do 10. oktobra.

Tisti, ki se pripravljajo za diplomske izpiti, pa morajo predložiti disertacijo 20 dni pred izpitom in jo oddati tajništvu.

Na tržaški univerzi so že v

PISMO BENEŠKEGA PARTIZANA

Ali jih ni zgodovina ničesar naučila?

Ške vajašnice in na razna vojaška skladisča v Cedatu in drugje. To so bili tisti fantje, s katerimi smo nagnali z našega sektorja provokatorske domačine, bivše italijanske oficirje, ki so hoteli sledovati z nami le s pogojem, da damo našo triplagico italijansko-trobojnicu, namesto jugoslovanske s petrokratiko zvezdo.

In vojni vihar je sel dalje svojo pot tudi v tej nesrečni delici. Zračni napadi in vsekodanji spopadi z vsemi, strani nismo omajali borbenega razpoloženja beneškega Slovenca, ki je s pomočjo borcov z Brd. Vipavsko, Goriško in gornje Soške doline udarjal po sovražniku ter mu prizadejal vseposredno velike človeške in materialne izgube. Že tem prizgodovinsko boročko hrabrosti, ki je celoten nemški polkul na predreti po Nadiški in Sentenartski dolini ter se povezati z nihovim silo v srednjem Šoški dolini. To jih dolgo časa ni uspelo, kajti misili so, da nas je pot tisoč v obrambi tega sektorja in pri napadih ob vsekodanju poskusili nihovega prodiranja. Kdo so bili borci v teh akcijah? Mar niso to bili beneški očetje z losko puško in mladičem z italijanskim orožjem, ki so si ga priznali pri naskokih na orožni-

skem orodju, ki so se borili za človečanske pravice in svobojo.

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO — UREDNISTVO: ULICA MONTECCHI 8, 6 III. nad. — Telefon Številka 93-808 in 94-638. — Poštni predel 502. — UPRAVA: ULICA SV. FRANCISKA 20. — Telefonska Številka 73-38 — OGLEDI: od 8. do 12.30 in od 15.18. — Tel. 73-38 — Cene oglasov: Za vsak mm visine v Širini 1 stolpca trgovski 60 finančno upravljen 100, osmrtnice 90 lir. — Za FLRJ za vsak mm Širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 25. din. — Tiskarski zavod ZT — Podružnica, Gorica Ul. S. Pellico 1-II. Tel. 33-82 — Rokopisi se ne vračajo.

Politični pastirski obiski

Videmski nadškof je že takoj star, da so mu morali dodati pomočnika, to je po možnega kraljica. Kljub temu pa hodi na naporne pastirske obiske v zakotne kraje Beneške Slovenije. Da bom razumeli kakšne napore si nalaga, posmislimo, da je šel celo na vrh hriba Karmana, visokega 1372 m; seveda je jahan mulo. Sedaj pa so sprošči, da pojde v Prešent v občini Torjan, kjer bo prisostvoval posvetitvi novega zvonca v orgel. S tem bo pač škof skupno z duhovščino podprt pri kampanjo italijanskih šovinistov.

Odkup žita podaljšan do 10. sept.

Ker vsi pridevalci žita, ki so javili, da bodo oddali kolčino žita v odkup, niso še tegar storili, je goriska prefekturna podaljšala rok za oddajo žita, ki je bil prvotno določen do 31. avgusta do 10. septembra.

**Začetek pouka
v vrtcih ONAIR**

V četrtek dane 10. septembra bo otvoritev otroških vrtcev ustanove ONAIR za leto 1953-1954. Otroke bodo vpisovali v torek in sredo dane 8. in 9. septembra.

DEZURNA LEKARNA:
Danes posluje ves dan in po noči lekarna Pontoni-Bassi, Raštel št. 26, tel. 33-49.

NOVO ODLAŠANJE NE POMENI NIČ DOBREGA

Seja tehnične komisije v predilnici odložena na danes

Delavce v Ronkah zahteva, da se prouče njihovi delovni pogoji

V sporazumi, sklenjenem na goriski prefekturi v sredo predpomnila med zastopniki in službenecem v delodajalcem predilnici v Ronkah, je bilo določeno, da se tehnična komisija za proučitev položaja v predilnici sestane čimprej. Kasneje je bilo javljeno, da bo komisija imela prvi sestanek v ponedeljek z izvedbo načrta, ki je iz različnih virov, da se bo komisija naknadno sestala danes.

Do zakasnitev naj bi prišlo zaradi zaposlenosti inšpektorja urada za delo iz Vidma Maria Minuccija. Nekateri pa so mišljenci, da je predvsem uslužbenec predilnici v Ronkah, da ravnateljstvo predilnike še do danes ni določilo enega od svojih predstavnikov v paritetno komisijo.

Kje je resnica, ni težko uganiti, vsekakor bi se moral takoj urad za delo kot ravnateljstvo predilnike držati sporazuma in čimprej omogočiti delovne komisije, ki jo delavci želajo s strupanjem.

Njihovo razburjenje je upravljeno, kajti takoj po podpisu sporazuma, sklenjenem na goriski prefekturi v sredo predpomnila med zastopniki in službenecem v delodajalcem predilnici v Ronkah, je bilo javljeno, da bo komisija imela prvi sestanek v ponedeljek z izvedbo načrta, ki je iz različnih virov, da se bo komisija naknadno sestala danes.

Do zakasnitev naj bi prišlo zaradi zaposlenosti inšpektorja urada za delo iz Vidma Maria Minuccija. Nekateri pa so mišljenci, da je predvsem uslužbenec predilnici v Ronkah, da ravnateljstvo predilnike še do danes ni določilo enega od svojih predstavnikov v paritetno komisijo.

Kje je resnica, ni težko uganiti, vsekakor bi se moral takoj urad za delo kot ravnateljstvo predilnike držati sporazuma in čimprej omogočiti delovne komisije, ki jo delavci želajo s strupanjem.

Njihovo razburjenje je upravljeno, kajti takoj po podpisu sporazuma, sklenjenem na goriski prefekturi v sredo predpomnila med zastopniki in službenecem v delodajalcem predilnici v Ronkah, je bilo javljeno, da bo komisija imela prvi sestanek v ponedeljek z izvedbo načrta, ki je iz različnih virov, da se bo komisija naknadno sestala danes.

Do zakasnitev naj bi prišlo zaradi zaposlenosti inšpektorja urada za delo iz Vidma Maria Minuccija. Nekateri pa so mišljenci, da je predvsem uslužbenec predilnici v Ronkah, da ravnateljstvo predilnike še do danes ni določilo enega od svojih predstavnikov v paritetno komisijo.

Kje je resnica, ni težko uganiti, vsekakor bi se moral takoj urad za delo kot ravnateljstvo predilnike držati sporazuma in čimprej omogočiti delovne komisije, ki jo delavci želajo s strupanjem.

Njihovo razburjenje je upravljeno, kajti takoj po podpisu sporazuma, sklenjenem na goriski prefekturi v sredo predpomnila med zastopniki in službenecem v delodajalcem predilnici v Ronkah, je bilo javljeno, da bo komisija imela prvi sestanek v ponedeljek z izvedbo načrta, ki je iz različnih virov, da se bo komisija naknadno sestala danes.

Do zakasnitev naj bi prišlo zaradi zaposlenosti inšpektorja urada za delo iz Vidma Maria Minuccija. Nekateri pa so mišljenci, da je predvsem uslužbenec predilnici v Ronkah, da ravnateljstvo predilnike še do danes ni določilo enega od svojih predstavnikov v paritetno komisijo.

Kje je resnica, ni težko uganiti, vsekakor bi se moral takoj urad za delo kot ravnateljstvo predilnike držati sporazuma in čimprej omogočiti delovne komisije, ki jo delavci želajo s strupanjem.

Njihovo razburjenje je upravljeno, kajti takoj po podpisu sporazuma, sklenjenem na goriski prefekturi v sredo predpomnila med zastopniki in službenecem v delodajalcem predilnici v Ronkah, je bilo javljeno, da bo komisija imela prvi sestanek v ponedeljek z izvedbo načrta, ki je iz različnih virov, da se bo komisija naknadno sestala danes.

Do zakasnitev naj bi prišlo zaradi zaposlenosti inšpektorja urada za delo iz Vidma Maria Minuccija. Nekateri pa so mišljenci, da je predvsem uslužbenec predilnici v Ronkah, da ravnateljstvo predilnike še do danes ni določilo enega od svojih predstavnikov v paritetno komisijo.

Kje je resnica, ni težko uganiti, vsekakor bi se moral takoj urad za delo kot ravnateljstvo predilnike držati sporazuma in čimprej omogočiti delovne komisije, ki jo delavci želajo s strupanjem.

Njihovo razburjenje je upravljeno, kajti takoj po podpisu sporazuma, sklenjenem na goriski prefekturi v sredo predpomnila med zastopniki in službenecem v delodajalcem predilnici v Ronkah, je bilo javljeno, da bo komisija imela prvi sestanek v ponedeljek z izvedbo načrta, ki je iz različnih virov, da se bo komisija naknadno sestala danes.

Do zakasnitev naj bi prišlo zaradi zaposlenosti inšpektorja urada za delo iz Vidma Maria Minuccija. Nekateri pa so mišljenci, da je predvsem uslužbenec predilnici v Ronkah, da ravnateljstvo predilnike še do danes ni določilo enega od svojih predstavnikov v paritetno komisijo.

Kje je resnica, ni težko uganiti, vsekakor bi se moral takoj urad za delo kot ravnateljstvo predilnike držati sporazuma in čimprej omogočiti delovne komisije, ki jo delavci želajo s strupanjem.

Njihovo razburjenje je upravljeno, kajti takoj po podpisu sporazuma, sklenjenem na goriski prefekturi v sredo predpomnila med zastopniki in službenecem v delodajalcem predilnici v Ronkah, je bilo javljeno, da bo komisija imela prvi sestanek v ponedeljek z izvedbo načrta, ki je iz različnih virov, da se bo komisija naknadno sestala danes.

Do zakasnitev naj bi prišlo zaradi zaposlenosti inšpektorja urada za delo iz Vidma Maria Minuccija. Nekateri pa so mišljenci, da je predvsem uslužbenec predilnici v Ronkah, da ravnateljstvo predilnike še do danes ni določilo enega od svojih predstavnikov v paritetno komisijo.

Kje je resnica, ni težko uganiti, vsekakor bi se moral takoj urad za delo kot ravnateljstvo predilnike držati sporazuma in čimprej omogočiti delovne komisije, ki jo delavci želajo s strupanjem.

Njihovo razburjenje je upravljeno, kajti takoj po podpisu sporazuma, sklenjenem na goriski prefekturi v sredo predpomnila med zastopniki in službenecem v delodajalcem predilnici v Ronkah, je bilo javljeno, da bo komisija imela prvi sestanek v ponedeljek z izvedbo načrta, ki je iz različnih virov, da se bo komisija naknadno sestala danes.

Do zakasnitev naj bi prišlo zaradi zaposlenosti inšpektorja urada za delo iz Vidma Maria Minuccija. Nekateri pa so mišljenci, da je predvsem uslužbenec predilnici v Ronkah, da ravnateljstvo predilnike še do danes ni določilo enega od svojih predstavnikov v paritetno komisijo.

Kje je resnica, ni težko uganiti, vsekakor bi se moral takoj urad za delo kot ravnateljstvo predilnike držati sporazuma in čimprej omogočiti delovne komisije, ki jo delavci želajo s strupanjem.

Njihovo razburjenje je upravljeno, kajti takoj po podpisu sporazuma, sklenjenem na goriski prefekturi v sredo predpomnila med zastopniki in službenecem v delodajalcem predilnici v Ronkah, je bilo javljeno, da bo komisija imela prvi sestanek v ponedeljek z izvedbo načrta, ki je iz različnih virov, da se bo komisija naknadno sestala danes.

Do zakasnitev naj bi prišlo zaradi zaposlenosti inšpektorja urada za delo iz Vidma Maria Minuccija. Nekateri pa so mišljenci, da je predvsem uslužbenec predilnici v Ronkah, da ravnateljstvo predilnike še do danes ni določilo enega od svojih predstavnikov v paritetno komisijo.

Kje je resnica, ni težko uganiti, vsekakor bi se moral takoj urad za delo kot ravnateljstvo predilnike držati sporazuma in čimprej omogočiti delovne komisije, ki jo delavci želajo s strupanjem.

Njihovo razburjenje je upravljeno, kajti takoj po podpisu sporazuma, sklenjenem na goriski prefekturi v sredo predpomnila med zastopniki in službenecem v delodajalcem predilnici v Ronkah, je bilo javljeno, da bo komisija imela prvi sestanek v ponedeljek z izvedbo načrta, ki je iz različnih virov, da se bo komisija naknadno sestala danes.

Do zakasnitev naj bi prišlo zaradi zaposlenosti inšpektorja urada za delo iz Vidma Maria Minuccija. Nekateri pa so mišljenci, da je predvsem uslužbenec predilnici v Ronkah, da ravnateljstvo predilnike še do danes ni določilo enega od svojih predstavnikov v paritetno